

Світлана Бабушко
завідувач кафедри туризму
Національного університету
фізичного виховання і спорту України,
м. Київ

Сергій Попович
старший викладач кафедри туризму
Національного університету
фізичного виховання і спорту України,
м. Київ

ВИЗНАЧАЛЬНІ РИСИ АЛЬТЕРНАТИВНОГО ТУРИЗМУ

Поняття альтернативного туризму стало добре відомим у колі не лише практиків туристичної діяльності, але й широкого загалу науковців. Воно ввійшло до обігу наприкінці 1970-х рр., коли масовий туризм став насправді масовим і провідні у туристичному відношенні країни відчули негативний вплив від масового туризму. Термін «альтернативний туризм» став своєрідною «парасолькою» для позначення цілої низки видів туризму, зокрема активного туризму (піші прогулянки, трекінг, рафтинг, дайвінг, спелеологія, верхова їзда та ін.), екологічного, пригодницького, дослідницького, волонтерського, відповідального, культурного туризму та інших його видів.

Метою публікації є узагальнення основних характеристик альтернативного туризму. Використання терміну «альтернативний туризм» та прийняття цього виду туризму в основному пов'язане з розумінням мандрівників та туристів його сутності як «дослідження та отримання досвіду різних ситуацій разом із насолодою мальовничою красою та вивченням традицій та дослідженням різних культур» [1]. Під «альтернативним туризмом» розуміють, як правило, туристичну діяльність, під час якої з повагою ставляться до місцевих цінностей, природи, накопичують досвід місцевої громади з дрібних ремесел, пізнають її культуру, традиції. Варто зауважити, що офіційного визначення не існує. Альтернативний туризм пояснюється через його характерні риси. Однак, спроба дати офіційне визначення альтернативному туризму була здійснена фахівцями французької організації «Фонд молодіжного подорожування» (Youth

Travel Foundation). Вони трактують альтернативний туризм як загальний термін для всіх форм подорожей, що протистоять масовому туризму, де особлива увага приділяється економічним, соціальним, культурним та екологічним міркуванням. Альтернативний туризм має на меті забезпечити нейтральний або позитивний вплив у всіх своїх проявах та приносити користь через різні свої форми [2]. Загалом, сам термін «альтернативний» є доволі неоднозначним, що зумовило появу численних критичних зауважень щодо його вжитку по відношенню до туризму. Простежуються такі зауваження:

- альтернативному туризму як терміну не вистачає чіткості визначення;
- узагальнюючий термін для багатьох видів туризму, а не відображення одного виду;
- поява нового терміну є нововведенням тих, хто незадоволений природою масового туризму;
- новий термін відображає турботу про соціальний вплив туризму у країнах третього світу;
- термін «альтернативний туризм» є міфічним, вигаданим терміном;
- це – трендове явище, данина моді, яка з часом зникне.

Проте, попри наявну критику терміну та його визначень, цей вид туризму набуває все більшої популярності в усьому світі. Більш того, стає основною моделлю туристичної діяльності в деяких країнах. До прикладу, такі країни, як Іспанія та Греція, що страждають від негативного впливу масового туризму, орієнтуються нині саме на розвиток альтернативного туризму. Країни з невеликою економікою, Болгарія, Словенія та Хорватія у глобальному туристичному секторі вважаються дестинаціями альтернативного туризму, оскільки в них активно популяризуються види туризму, альтернативні до масових, зокрема екотуризм, тематичний туризм, що пов'язаний з історико-культурною спадщиною – винним, гастрономічним, етнографічними видами туризму. В цілому, альтернативні форми туризму пропонують комплексний туристичний продукт або окремі туристичні послуги, що відрізняються від масового туризму пропозицією, організацією, постачанням та кількістю й

складом залучених людських ресурсів. Прикметно, що невеликі європейські країни орієнтуються на змішану модель, поєднуючи масовий та альтернативний туризм.

Найбільш позитивними рисами альтернативного туризму:

- прагнення зберегти, захистити та підвищити якість ресурсної бази, яка є фундаментальною для туризму загалом;

- активне сприяння розвитку додаткових атракцій для відвідувачів та відповідної інфраструктури для них у місцевих громадах;

- економічне зростання місцевої громади;

- намагання звести до мінімуму свій вплив на навколишнє середовище, його екологічність;

- акцент не лише на екологічній стійкості, а й на культурній стійкості.

Іншими словами, завдання альтернативного туризму – не нашкодити культурі місцевої громади, а заохочувати й формувати поважне ставлення до її культурних реалій через освіту туристів та організовані зустрічі з представниками місцевої культури.

Таким чином, альтернативний туризм виступає справжньою альтернативою масовому туризму як філософії та ставлення. На відміну від масового, він має низку вагомих переваг як для туристів, так і для приймаючої сторони, насамперед місцевих громад у віддалених районах, країнах з невисоким рівнем економіки, але самобутньою культурою.

Література:

Alternative Tourism Market: Sector Overview. Future Market Insights, 2022.

URL: <https://www.futuremarketinsights.com/reports/alternative-tourism-sector-overview>

What is alternative tourism and why is it growing so fast? Tourism Teacher. 2022. URL: <https://tourismteacher.com/alternative-tourism/>